

Handläggare
Björn Axén
Telefon: 08-50800953**Till**
Förskolenämnden
2025-06-10

Motion om att säkerställa att barn med autism inte hamnar i kläm mellan stad och region

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2025/365

Förvaltningens förslag till beslut

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat remissen *Motion om att säkerställa att barn med autism inte hamnar i kläm mellan stad och region* till förskolenämnden för yttrande.

Centerpartiet (C) har lagt fram en motion om att säkerställa att barn med autism får samordnade och likvärdiga insatser baserade på Socialstyrelsens riktlinjer vilka rekommenderar att förskolebarn vid behov ska erbjudas tidiga, intensiva beteenderiktade insatser.

Förskoleförvaltningen instämmer om vikten av att barn med autism får professionellt stöd. Förvaltningen anser att Stockholms stad och Region Stockholm utvecklar samverkan kring barn med autism men framhåller att förskolans, och därmed stadens, ansvar handlar om undervisning medan ansvar för behandling åligger regionen. Regionen kan inte besluta att behandlande insatser som ska bemannas och utföras av förskolan.

Allmänt gällande barn i behov av särskilt stöd bedömer förskoleförvaltningen att stadens riktlinjer för övergångar mellan förskola och grundskola är tillräckliga.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat remiss KS 2025/365 till förskolenämnden för yttrande.

Centerpartiet har lagt fram en motion om att säkerställa att barn med autism får samordnade och likvärdiga insatser baserade på Socialstyrelsens riktlinjer enligt vilka rekommenderar att förskolebarn vid behov ska erbjudas tidiga, intensiva beteenderiktade insatser.

Motionen exemplifierar med Uppsala där kommun och region tagit fram en rutin som ska säkerställa att alla barn i den kommunala förskolan som har behov av mångsidiga intensiv beteendeträning (EIBI) också ska få så i enlighet Socialstyrelsens rekommendationer. Motionen beskriver situationen i Stockholm att:

”[E]ndast sex av stadens elva stadsdelar godkänner insatsen. Det innebär att habiliteringens Autismcenter för små barn, med all deras specialkompetens, kan bedöma att barnet behöver mångsidig intensiv beteendeträning men att rektor på barnets förskola ändå kan neka till insatsen. Detta är oacceptabelt. Var i staden du bor ska inte ha betydelse för vilket stöd du eller ditt barn kan få. Stockholms stad bör genast upprätta en gemensam rutin med regionen för att säkerställa att barn med autism inte riskerar att bli utan evidensbaserad träning som kan förbättra barnets livskvalitet avsevärt.

Motionen föreslår kommunfullmäktige att besluta:

1. Att Stockholms stad upprättar en gemensam rutin med regionen gällande förskolebarn med autism, med syfte att tydliggöra ansvarsfördelning och möjliggöra samsyn mellan kommunens förskolor och regionens habilitering.
2. Att säkerställa att förskolebarn med autismdiagnos får samordnade och likvärdiga insatser baserat på Socialstyrelsens rekommendationer.
3. Att den nya rutinen inkluderar hur samordning kan behållas vid övergång till grundskola och/eller till fristående huvudman inklusive informationsöverlämning både av medicinsk och pedagogisk bedömning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Förskoleförvaltningens avdelning för stadsövergripande utveckling.

Ärendet behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 2 juni. Funktionshindersrådet har möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 4 juni.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förskolan utgör en skolform inom skolväsendet och har *utbildning* som sitt uppdrag. Förskolan ska enligt skollagen utgå från varje barns behov, och rektor är ansvarig för att möta barns behov av särskilt stöd oavsett om barnet har en diagnos eller inte.

Habiliteringen, som hör till Regionen, ansvarar för *behandling* av förskolebarn med autism genom råd och stöd till vårdnadshavare samt vilka behandlingsinsatser som är relevanta för det enskilda barnet.

Insatser till barn med autism ska bygga på det enskilda barnets specifika behov vilket kräver en bedömning av ett tvärprofessionellt team där både läkare och psykolog är inkluderade. Eftersom forskning har visat på vikten av tidiga insatser för barn med autism är det viktigt att tidigt identifiera de barn som har autism.

Det finns olika metoder för insatser till förskolebarn med autism, där två teoretiska grunder är utmärkande. Den ena bygger på att stötta barnets utveckling genom beteendeterapi (exempelvis EIBI, MBT, IBT). Den andra bygger på att stötta barnets utveckling genom relationsskapande aktiviteter (DIR, ESDM, IPG).¹

I Nationella riktlinjer, 2024, skriver Socialstyrelsen rekommendationer gällande individanpassad psykologisk behandling:

[...] mångsidiga intensiva beteendeinsatser (EIBI) utgår från TBA [tillämpad beteendebehandling]. Det är en behandling för barn upp till 5 år med autism, som ofta pågår under flera år. Barnet får träning i bland annat socialt samspel i sin vardagsmiljö, till exempel av en pedagog på förskolan som i sin tur får stöd av BUP [Barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård] eller habiliteringen.

Barn med autism i förskoleåldern erbjuds idag olika typer av insatser. Insatserna kan ges i både hem och förskola och i samarbete mellan föräldrar, förskola och habilitering. Varje barn med autism

¹ Nedan listas vad de olika förkortningarna står för:

EIBI – Early Intensive Behavior Intervention, är ett strukturerat sätt att arbeta med barn som har autism

MBT – mindre intensiva mångsidiga insatser på beteendeterapeutisk grund

IBT – intensivinläring på beteendeterapeutisk

DIR – Floortime/Developmental, Individual-differences, Relationship-based model

ESDM – Early Start Denver Model

IPG – Integrated Play Groups

har en unik situation. Det handlar både om det enskilda barnets behov och dess familjesituation och hur det ser ut i den specifika förskolan utifrån exempelvis förutsättningar relaterade till medarbetares kompetens, barngruppens sammansättning och förskolans lokaler. Därtill organiserar stadsdelsområdena särskilt stöd på olika sätt.

Nedan besvarar förskoleförvaltningen motionens förslag i tur och ordning.

Förslag 1. Att Stockholms stad upprättar en gemensam rutin med regionen gällande förskolebarn med autism, med syfte att tydliggöra ansvarsfördelning och möjliggöra samsyn mellan kommunens förskolor och regionens habilitering

Förskoleförvaltningens svar

Förskolans uppdrag utgörs av *utbildning och omsorg*. Habiliteringen, som hör till Region Stockholm, ansvarar för behandlingen av autism. Förskolan behöver dock anpassa utbildningen så att den passar varje barns behov vilket görs i samverkan med habiliteringen.

Stockholms stad har en komplex organisation för förskolan där ansvaret för de kommunala förskolorna är delegerad till de elva stadsdelsområdena. Förskolenämnden ansvarar för att leda och samordna det stadsövergripande arbetet med kvalitet och likvärdighet för stadens förskolor. Det innebär att en sådan rutin som föreslås i så fall behöver samordnas med Stockholms elva stadsdelsområdesnämnder. Om rutinen innefattar *behandlande insatser* behöver Region Stockholm ansvara för behandlingen.

Förskoleförvaltningen arbetar i dagsläget stadsövergripande med området barnhälsa, där samverkan med olika aktörer både inom staden och även externt, bland annat Region Stockholm, är under utveckling. Lokalt har både kommunala och fristående förskolor samarbete med habiliteringen. Förvaltningen anser att Stockholms stad och Region Stockholm utvecklar samverkan kring barn med autism men framhåller att förskolans, och därmed stadens, ansvar handlar om undervisning medan ansvar för behandling åligger regionen.

Förslag 2. Att säkerställa att förskolebarn med autismdiagnos får samordnade och likvärdiga insatser baserat på Socialstyrelsens rekommendationer.

Förskoleförvaltningens svar

Stockholms stad är indelat i elva stadsdelsområden till vilka ansvaret för den kommunala förskolan är delegerad från kommunfullmäktige. Varje stadsdelsområde utformar stödet för barn i behov av särskilt stöd utifrån lokala förutsättningar och rektor är den som beslutar om stöd för det enskilda barnet, inklusive barn med autism. Stadsdelsområdena råder över vilka extra resurser som rektor har att tillgå samt beslutar hur dessa insatser ska ske i samverkan med habiliteringen, Region Stockholm.

I alla stadsdelsområden får de barn som identifierats ha särskilda behov anpassningar och/eller särskilt stöd. Sex stadsdelsområden beviljar EIBI eller liknande program som bygger på samma teoretiska grund. Endast av tre av dem beviljar EIBI fullt ut. En stadsdel beviljar en anpassad variant där exempelvis kravet på avskilt rum med stängd dörr tagits bort. Ytterligare två stadsdelar beviljar insatser som i stället bygger på att stötta barnets utveckling genom relationsskapande aktiviteter (DIR, ESDM, IPG, se fotnot 1 ovan).

Bakgrunden till att flera stadsdelsförvaltningar inte beviljar fullständig EIBI bygger på att insatsen är mycket resurskrävande ofta med krav både på lokaler med särskilt rum och dedikerad personal med särskild kompetens.

Rektor ansvarar för beslut om insatser till barn i behov av särskilt stöd, inklusive barn med autism. Insatserna ska fungera inom den specifika verksamheten och för det enskilda barnets kontext på förskolan. En rutin, som diskuteras under förslag 1, kan tydliggöra ansvarsvarsfördelningen mellan regionen och staden. Regionen kan dock inte styra över hur staden använder sina resurser. Förskolans, och därmed stadens, ansvar handlar om undervisning medan ansvar för behandling åligger regionen.

För att öka likvärdigheten i bedömningarna av särskilda behov hos barn i Stockholms förskolor har Kommunfullmäktige beslutat att Förskolenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna ska ta fram stadsgemensamma bedömningsgrunder.² Dessa kommer att utgöra ett stadsgemensamt stöd och verktyg i arbetet med att identifiera behov och utifrån dessa hur förskolans utbildning ska utformas så att barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling får det stöd de behöver.

Förslag 3. Att den nya rutinen inkluderar hur samordning kan behållas vid övergång till grundskola och/eller till fristående huvudman inklusive informationsöverlämning både av medicinsk och pedagogisk bedömning.

Förskoleförvaltningens svar

Förskoleförvaltningen bedömer att stadens riktlinjer för övergångar mellan förskola och grundskola är tillräckliga. Styrdokumentet *Riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad* stipulerar under rubriken ”Barn som behöver särskilt stöd” att:

De barn som haft extra stöd i förskolan och / eller kan komma att behöva det i skolans verksamheter är en prioriterad grupp vars övergång ska ägnas särskild uppmärksamhet och förberedas i god tid. Huvudansvaret att så sker ligger på de inblandade rektorerna.

Riktlinjerna stipulerar att det ska finnas rutiner och former för övergångar som garanterar stöd för dessa barns behov och en tillhörande handlingsplan för varje barn. Vid de aktuella fallen ska även individuella överlämningssamtal genomföras där förskola, skola och vårdnadshavares deltagande eftersträvas.

Katarina Odén Ryhede
Tf. Förvaltningsdirektör
Förskoleförvaltningen

Bilagor

1. Motion om att säkerställa att barn med autism inte hamnar i kläm mellan stad och region

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Katarina Odén Ryhede, Tf. Förvaltningsdirektör	2025-05-26